

Acht Nederlandse bedrijven beproeven waarde van inkruisen met fleckvieh

Fleckviehkruislingen op Hollandse bodem

Vaarzen uit een kruising van holstein en fleckvieh produceren nauwelijks minder dan zuivere holsteinvaarzen en zijn vruchtbaarder. Dat blijkt uit de tussentijdse rapportage van een onderzoek naar de gevolgen van kruisen van holsteinkoeien met fleckviehstieren onder Nederlandse omstandigheden.

tekst **Jaap van der Knaap**

Een minimaal verschil in melkproductie en betere kengetallen voor vruchtbaarheid. Dat zijn de eerste resultaten van een meerjarig onderzoek op Nederlandse bodem naar de verschillen tussen fleckviehkruislingen en raszuivere holsteinvaarzen. WUR Livestock Research volgt sinds 2005 de gevolgen van kruisen van holsteinkoeien met fleckviehstieren op acht melkveebedrijven. Het onderzoek loopt tot 2012 en er worden 192 fleckviehkruislingen en 148 raszuivere holsteindieren met elkaar vergeleken.

Zowel productie als uiergezondheid zijn in beeld gebracht en in een later stadium worden ook de andere gezondheidsparameters en de economische gevolgen doorgerekend. 'In de hele wereld is er nergens onderzoek gedaan naar het kruisen met fleckviehstieren', vertelt Hans Kerkhof van Xsires. Het bedrijf Xsires is samen met Fleckvieh Austria opdrachtgever van het onderzoek. 'In de bekende Californiëproef in de VS werd wel bewezen dat kruisen tussen verschillende rassen lu-

cratief is, maar daarin werd het fleckviehras niet gebruikt', aldus Kerkhof. 'Fleckvieh is volgens ons juist een ras dat goed past in combinatie met holsteindieren om probleemloze koeien te fokken. Wereldwijd zie je een toenemende interesse voor het kruisen, maar er bleef vraag naar een goed onderbouwd onderzoek naar kruisen met fleckvieh.'

Echt van start in tweede lijst

Volgens Kerkhof onderschrijven de eerste resultaten de bevindingen uit de praktijk. 'Dat de kruislingvaarzen iets minder produceren, hadden we verwacht', zo analyseert Kerkhof de cijfers van tabel 2. 'Onze ervaring is dat de kruislingen pas echt van start gaan in de tweede lijst, maar je ziet nu al dat ze voor vruchtbaarheid sterk scoren.'

In de eerste lactatie hadden de kruislingen in de 305 dagenlijsten een vier procent lagere melkgift, maar dit wordt voor een deel goedge maakt door hogere vet- en eiwitgehalten. Op basis van kilogram vet en eiwit bleef daardoor de productie

	kruislingen	holstein
aantal	192	148
aantal inseminaties	1,7	1,6
leeftijd 1e ins. (dgn.)	471	476
perc. non return 56 dagen	73	70
leeftijd eerste kalving (dgn.)	782	777
perc. zware afkalvingen	9,7	9,0
perc. normale afkalvingen	59,5	60,7
perc. lichte afkalvingen	30,8	30,3
perc. doodgeboorte	12,1	16,6

Tabel 1 – Kengetallen opfokperiode

	kruislingen	holstein
aantal	138	101
kg melk	7105	7401
percentage vet	4,51	4,35
percentage eiwit	3,57	3,50
kg vet en eiwit	574	581
lactatiewaarde	100,5	103,3
perc. opnieuw geïnsemineerd	86	91
aantal ins.	1,7	2,2
interval afkalven-eerste ins.	71	85
interval eerste-laatste ins.	26	48
perc. non return 56 dagen	70	54
lactatielengte	270	308
gewogen celgetal	103	119

Tabel 2 – Kengetallen eerste lactatie (305 dagen)

	kruislingen	holstein
aantal	53	26
kg melk	8861	8639
percentage vet	4,52	3,63
percentage eiwit	4,55	3,59
kg vet en eiwit	722	703

Tabel 3 – Kengetallen tweede lactatie (305 dagen), beperkt aantal koeien

1,2 procent achter. Een deel van de koeien sloot al de tweede lijst af en de gemiddelde productie van de fleckviehkoeien overstijgt die van de holsteindieren.

Representatieve bedrijven

Wijbrand Ouweltjes begeleidt de proef namens WUR Livestock Research en legt uit dat de uitgangssituatie voor beide groepen dieren op de bedrijven zo uniform mogelijk is gemaakt. Zo zijn de acht bedrijven gemiddeld wel iets groter, maar verder representatief voor de Nederlandse situatie. Vier bedrijven passen weidegang toe en twee bedrijven werken met een melkrobot. 'Er is niet gebleken dat een van de bedrijfssystemen positievere of juist negatievere resultaten geeft op de prestaties van de kruislingen', aldus Ouweltjes.

Ook de uitgangssituatie van de veestapel mocht geen invloed hebben op de resultaten. Daarom hebben de veehouders

een willekeurige helft van de veestapel geïnsemineerd met fleckviehstieren en de andere helft met holsteinstieren. 'De ene tochtige koe werd geïnsemineerd met een fleckviehstier, de volgende tochtige koe met een holsteinstier', zo legt Ouweltjes uit. Volgens Ouweltjes is er daardoor geen sprake van een stier-effect. 'Er zijn zowel goede fleckviehstieren als goede holsteinstieren op willekeurige koeien ingezet. De veehouders zijn voor de hf-paringen vast blijven houden aan hun eigen holsteinfokkerijbeleid. We gaan later nog rekenen aan de gemiddelde fokwaarde en daar verwachten we dat het heterosis-effect zichtbaar wordt bij de kruislingen.' Na de geboorte van de kalveren zijn kengetallen van de opfok verzameld. Daaruit kwamen weinig verschillen naar voren.

Lactatielengte maand korter

De eerste vruchtbaarheidscijfers spreken in het voordeel van de kruislingroep. Vanwege de betere vruchtbaarheid en het nonreturnpercentage is de lactatielengte van de kruislingvaarzen ruim een maand korter dan die van de holsteinvaarzen. 'De kruislingen hebben minder last van een negatieve energiebalans doordat ze meer reserves hebben. Daardoor zijn ze eerder tochtig en worden ze gemakkelijker drachtig', zo stelt Kerkhof.

Het verschil van 38 dagen lactatielengte is fors. 'Veel veehouders redeneren nog vanuit de holsteingedachte: laten we maar vroeg beginnen met insemineren. Maar bij kruislingen zijn er minder rietjes nodig per dracht, waardoor ze vroeg drachtig zijn en dus die korte lijst maken. Door dat snel drachtig worden zie je dat sommige veehouders nu bewust later starten met insemineren.'

De meeste van de proefbedrijven insemineren de kruislingen met een ander ras om zo een driewegkruising toe te passen. Voor het onderzoek is dat niet van belang, maar de gekozen rassen zijn brown swiss of Scandinavisch roodbont.

Het gewogen celgetal van 103.000 per ml is bij de kruislingvaarzen iets beter dan de 119.000 bij de holsteins. Dat verschil kan volgens Kerkhof in latere lactaties wel eens toenemen. 'In Oostenrijk ligt het gemiddelde van de raszuivere fleckviehkoeien 70.000 cellen per milliliter lager dan het gemiddelde van holsteins.'

Het onderzoek loopt nog tot 2012. Dan is er meer duidelijkheid over eventuele verschillen in uitval en duurzaamheid. Aan het einde van de proef zullen ook economische waarden aan de kengetallen worden verbonden om inzicht te krijgen in de financiële consequenties van inkruisen. |

Op 21 januari promoveert **Sander de Roos** (35) op het proefschrift 'Genomic selection in dairy cattle'. In het proefschrift beschrijft De Roos de werking van genomic selection, die hij inmiddels in praktijk brengt als hoofd breeding and support bij CRV. Boerenzoon De Roos berekende de betrouwbaarheid van genomfokwaarden door ze te vergelijken met fokwaarden op basis van nakomelingen. Een van de conclusies luidt dat de genetische vooruitgang per jaar kan verdubbelen.

Op oudjaarsdag is op 65-jarige leeftijd **Dirk Zaaijer** overleden. Zaaijer was een ondernemende dierenarts die in het begin van de jaren tachtig in het oosten van het land embryo-transplantaties uitvoerde. Zaaijer

Sander de Roos Dirk Zaaijer

kreeg bekendheid toen hij zich vestigde als zelfstandig specialist op het gebied van rundergezondheid. Met zijn uitgesproken meningen over vruchtbaarheid en voeding was hij ook voor Veeteelt een dankbare bron. Hij schreef onder meer voor de opinierubriek op Veeteelt.nl.

Sybreu Attema (50) is benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Melkveehouder Attema ontving de onderscheiding voor zijn achttienjarige inzet in diverse bestuursfuncties binnen de zuivelcoöperatie FrieslandCampina. Attema bouwde zijn melkveebedrijf af om leiding te gaan geven aan het Dairy Development Programme van FrieslandCampina in Vietnam.

Niels Bo (58) is teruggetreden uit de directie van Viking Genetics. De Deense Bo begeleidde het proces van samenwerking tussen de Deense, Zweedse en Finse ki-organisaties waaruit Viking Genetics ontstond. Bo verlaat de organisatie vanwege de pensioengerechtigde leeftijd en is opgevolgd door **Claus Fertin** (42).

Geen grote verschillen in opfok tussen kruislingen en holsteindieren